Low-Dose of Ziprasidone Induced Acute Dystonia: A Case Report

Düşük Doz Ziprasidona Bağlı Akut Distoni; Olgu Sunumu

Ziprasidona Bağlı Akut Distoni / Ziprasidone induced Acute Dystonia

Kadir Demirci[1], Seden Demirci[2], Mesut Yıldız[3]
[1]Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Isparta,
[2]Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı, Isparta,
[3]Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye

01-05 Mayıs 2013 tarihlerinde Antalya, Türkiye'de yapılan 10. Ulusal Parkinson ve Hareket Bozuklukları Kongresi'nde poster bildiri şeklinde sunulmuştur.

Özet

Antipsikotik ilaçlar sıklıkla istenilmeyen ekstrapiramidal yan etkilere neden olmaktadır. Bu yan etkilerden olan akut distoni, antipsikotik başlanması veya dozunun arttırılmasından ya da akut ekstrapiramidal yan etkileri tedavi etme amacıyla kullanılan antikolinerjik ilaçların dozunun azaltılmasından sonra birkaç gün içinde gelişen anormal postür ve kas kasılmaları olarak tanımlanır. Akut distoni sıklıkla tipik antipsikotiklere bağlı gelişir. Atipik bir antipsikotik olan ziprasidonun tipiklerden daha az ekstrapiramidal yan etkiye neden olduğu bilinir. Bu yazıda, ziprasidonun ikinci düşük dozu sonrası akut distoni tablosu gelişen olgu sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Ziprasidon; Akut Distoni

Abstract

Antipsychotics medication frequently leads to different undesirable extrapyramidal side effects. Acute dystonia is one of them. It is defined as sustained abnormal postures or muscle spasms that develop within few days of starting or increasing the dose of the antipsychotic treatment or of reducing the anticholinergic medication used to treat extrapyramidal symptoms. Usually acute dystonia appears during treatment with typical antipsychotics. It is known that ziprasidone as an atypical antipsychotic drug causes less extrapyramidal side effects than typical ones do. In this report, we present a case, which developed acute dystonia after second low dose of ziprasidone (40mg/day).

Keywords

Ziprasidone; Acute Dystonia

DOI: 10.4328/JCAM.2640 Received: 26.06.2014 Accepted: 13.07.2014 Printed: 01.10.2013 J Clin Anal Med 2013;4(suppl 5): 548-9
Corresponding Author: Kadir Demirci, Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye.
T.: +90 2462119336 F.: +90 2462112830 E-Mail: kdrdmrc@yahoo.com, kadirdemirci@sdu.edu.tr

Giriş

Antipsikotik ilaçların neden olduğu akut distoni, antipsikotik başlanmasından, dozunun arttırılmasından veya akut ekstrapiramidal yan etkileri tedavi etme amacıyla kullanılan antikolinerjik ilaçların dozunun azaltılmasından sonra, birkaç gün içinde gelişen, göz, baş, boyun, kol, bacak ya da gövde kaslarının olağandışı ve uzun süreli kasılmasıdır [1]. Ani başlayan, ağrıyla seyreden, dramatik tablolardır. Olguların büyük kısmı antipsikotik başlanmasını ya da doz arttırılmasını takip eden ilk 3 günde, bunların da çoğu ilk 24-48 saatte ortaya çıkmaktadır. Akut distoni acil bir durum olup, solunum güçlüğü, asfiksi, disfaji, boğulma şeklinde yaşamsal fonksiyonları bozabildiğinden tanınması ve tedavisi önemli kabul edilmektedir [2].

Ziprasidon serotonin reseptörlerine (5-HT2A) dopamin reseptörlerine (D2) gösterdiğinden daha fazla afinite gösteren, 5-HT1A agonist etkisi de bulunan yeni nesil bir antipsikotiktir [3]. Şizofreni, şizoafektif bozukluk ve diğer psikotik bozukluklarda ve bipolar bozukluğun mani döneminde kullanılmaktadır. Ayrıca dirençli obsesif kompulsif bozukluk (OKB) olgularının kombine tedavisinde de etkili olduğu bildirilmiştir [4]. Bu yazıda OKB'li bir hastada atipik antipsikotik olan ziprasidon tedavisinin 2. dozu ile gelişen akut distoni olgusu tartışılmıştır.

Olgu Sunumu

27 yaşında bayan hasta, obsesif kompulsif bozukluk (OKB) tanısı ile 6 aydır ilçe hastanesinde 20 mg/gün fluoksetin tedavisi ile izlenmekte iken, 15 gündür mistik düşünce obsesyonları ve şüphe obsesyonlarında artış olması üzerine tedaviye eklenen ziprasidon 40 mg/gün tedavisinin 2. dozundan sonra gelişen, daha çok sol kol ve boyun kaslarında istemsiz, ağrılı, aralıklı kas kasılması şikayeti ile acil servise başvurdu. Fizik ve nörolojik muayenede sol kol, boyun ve gövde kaslarını içeren segmental distoni saptandı. Laboratuar incelemeleri ve kraniyal BT incelemesi normal olarak değerlendirilen hastada ziprasidona bağlı akut distoni tablosu düşünüldü. Biperiden 5 mg IM olarak uygulanan hastanın distoni tablosu 1 saat içinde geriledi. Ziprasidon tedavisi sonlandırılan ve biperiden 2 mg/gün dozunda oral tedavi düzenlenen hastanın 1 hafta sonra yapılan muayenesinde herhangi bir distonik reaksiyon olmaması üzerine biperiden tedavisi kesilip, fluoksetin dozu 40 mg/gün'e yükseltildi. Hastanın 3 aylık takiplerinde OKB belirtilerinde azalma tespit edildi ve distoni tablosu gözlenmedi.

Tartışma

Bu rapor atipik antipsikotik ziprasidonun düşük dozlarda bile nadir bir yan etkisi olan akut distoniye neden olabileceğini göstermiştir. Ziprasidon, serotonin reseptörlerine dopamin reseptörlerinden göreceli yüksek aktivite ile bağlanmaktadır. Bu nedenle ziprasidon tedavisi ile akut distoni ve ekstrapiramidal yan etkiler düşük oranda beklenmektedir. Antipsikotiklere bağlı gelişen distoni için risk faktörleri olarak genç yaş, erkek cinsiyet, kokain kullanımı, akut distoni öyküsünün varlığı belirlenmiştir [5]. Olgumuzda sadece genç yaş risk faktörü bulunmaktaydı. Literatürde ziprasidona bağlı akut distoni vakalarında ziprasidon dozunun 40-240 mg/gün aralığında olduğu görülmektedir [6-8]. Bizim olgumuzda 40 mg/gün dozunda ve tedavinin ikinci dozu ile distoni ortaya çıkması çok düşük dozlarda bile distoni oluşabileceğini göstermesi bakımından önemli bulunmuştur. Dew ve ark. [8] 40 mg ziprasidon tedavisinin 3. dozu sonrası dilde tuhaf duyu ve dispne ile başlayan distoni olgusu bildirmişlerdir. Olgumuz 2. dozda ve üst ekstremite ve boyun kaslarında distoni ile başvurmuştu. Bizim olgumuzda fluoksetin ile ziprasidonun CYP 3A4 enzim sistemi üzerinden farmakokinetik etkileşimi akla gelse de, fluoksetin tedavisinin uzun süredir kullanılıyor olması ve ziprasidon kesildikten sonra fluoksetin dozu arttırılmasına rağmen distoni gelişmemesi akut distoni tablosunun ziprasidona bağlı olabileceğini düşündürmüştür. Ayrıca ziprasidonun asıl olarak aldehid oksidaz yolağı ile metabolize oluşu da bu düşünceyi destekler niteliktedir. Bizim olgumuzla benzer şekilde Yumru ve ark. [4] OKB'li bir hastada fluoksetine eklenen ziprasidonun başlangıç dozuyla distoni bildirmişler, ancak bu olguda fluoksetin dozunun 40 mg/gün, ziprasidon dozunun 80/mg gün oluşu bizim olgumuzdan farklı bulunmuştur. Sonuç olarak ziprasidon yeni nesil bir antipsikotik olmasına rağmen ekstrapiramidal yan etkiler ve distoni geliştirebileceği ve bu tablonun acil servislerde tanınmasının önemli olduğu unutulmamalıdır.

Çıkar Çakışması ve Finansman Beyanı

Bu çalışmada çıkar çakışması ve finansman destek alındığı beyan edilmemiştir.

Kaynaklar

1. Amerikan Psikiyatri Birliği. Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayımsal El kitabı, Beşinci Baskı (DSM-5). Çev. Köroğlu E. Ankara: Hekimler Yayın Birliği; 2013. p. 357.
2. Annagür BB, Tamam L. Bilateral temporomandibular joint dislocation associated with use of anti-psychotic drug. Noropsikiyatr Ars 2010;47(4):351-3.
3. Schmidt AW, Lebel LA, Howard HR Jr, Zorn SH. Ziprasidone: a novel antipsychotic agent with a unique human receptor binding profile. Eur J Pharmacol 2001;425(3):197-201.
4. Yumru M, Savaş HA, Selek S, Savaş E. Acute dystonia after initial doses of ziprasidone: A case report. Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry 2006;30(4):745-7.
5. Van Harten PN, Hoek HW, Kahn RS. Acute dystonia induced by drug treatment. BMJ 1999;319(7210):623-6.
6. Praharaj SK, Jana AK, Sarkhel S, Sinha VK. Acute dystonia, akathisia, and parkinsonism induced by ziprasidone. Am J Ther 2014;21(2):38-40.
7. Rosenfield PJ, Girgis RR, Gil R. High-dose ziprasidone-induced acute dystonia. Prog Neuropsychopharmacol Biol Psychiatry 2007;31(2):546-7.
8. Dew RE, Hughes D. Acute dystonic reaction with moderate-dose ziprasidone. J Clin Psychopharmacol 2004;24(5):563-4.

How to cite this article:
Demirci K, Demirci S, Yıldız M. Low-Dose of Ziprasidone Induced Acute Dystonia: A Case Report. J Clin Anal Med 2013;4(suppl 5): 548-9.